

Djurskyddsfrågor.

Skrifter utgifna af Volmar Lindman och Constance Ullner.

2. Häst- och boskapsskötseln ur djurskydssynpunkt.

Av Volmar Lindman.

Utan tvekan vågar man påståendet, att vårt folks förnämsta inkomstkälla vid sidan av jord- och skogsbruket utgör häst- och boskapsskötseln. Den tillfredsställer nämligen ej allenast det egna behovet, utan bereder därjämte tillfälle till utförsel av produkter, de där omsatta i klingande mynt i ej ringa mån bidraga till att förkovra vår nationalförmögenhet. I detta avseende intar väl hästskötseln ytligt sett andra rummet, men, om man går frågan djupare in på livet, skall man finna, att också den vinning i form av större arbetskraft, som en förnuftslenig hästvård medför, betyder ej så litet för det allmänna och länder om något utöfarna av densamma till båtнад. —

Man får ofta, främst från djurskyddshåll, höra påståendet, att djurskydd i grund och botten ej är annat än människoskydd. Denna sats besannas också i nu omordat hänseende, sålunda nämligen, att varje arbete — även djurskyddet — i goda makters tjänst medför nytta ej blott åt dem, vilka äro föremål för detsamma, utan jämväl åt dem, vilka utföra det. Länkat i rätta fåror blir sålunda djurskyddsarbetet tillika ett kulturarbete, ett medel till mänsklighetens förädling. Ty, om vi medgiva, att en försummad djurvård och dess urartning djurplågeriet härflyta ur en bristande insikt om människans plikter mot djurvärlden, ur råhet, egensinne och tanklöshet, skola vi å andra sidan inse, att djurskyddet just innebär ett avlägsnande av dessa missförhållanden i ett som annat avseende, ett ådagaläggande av, att det sätt, varpå den enskilda individen såväl som folket i dess helhet behandlar djuren, utgör en säker värdemätare för deras ståndpunkt i andlig och moralisk utveckling. —

Men vi gå vidare.

I vår praktiskt anlagda tid träder ju städse i förgrunden tanken: vad kan det eller det lämna till ekonomins höjande? eller: huru skall det eller det anordnas för att man därav må draga verkligt gagn? Dessa frågor ha väl mer än en gång uttalats också då det gällt djurvård. Gott och väl. De äro fullt på sin plats, blott de förestavas av allvarligt intresse för båda parternas, människornas såväl som djurens, rätt. Jag sköter min häst väl för att av densamma draga största möjliga nytta under möjligast långa tidsperiod, eller jag vårdar min boskap i alla avseenden väl för att den må lämna mig största möjliga mått mjölk, kött o. s. v. äro allt tankar, vilka böra vinna gehör även från djurvänners sida, ty om också egennyttan här mången gång är den mest framträdande, kan den dock komma något gott åstad även den, den skall åtminstone bidraga till, att djurvården ej blir eftersatt. Annat är däremot förhållandet, då råheten och tanklösheten vid sidan av egennyttan bryta staven över alla ädlare känslor, då till exempel stockköraren tager av sin redan uttjanta häst de sista krafterna utan att lämna den en föda, som sätter djuret i stånd att trotsa ansträngningarna; eller då småbrukaren anlägger en ladugårdsbesättning, som ej motsvarar foderförrådet, men dock fordrar, att mjölkavkastningen skall vara densamma som då födan är överensstämmande med billighetens och rättvisans bud.

En sådan hushållning med djuren, med levande, kännande varelser, som självuppooffrande ställt sig i människans tjänst, är förkastlig. Den befordrar ej det hon med sin djurvård avsett, den skall tvärtom undergräva hennes levnadsvillkor med styrkan av det bud, vilket omutligt hinner envar, som ger kärleksslöshet och orätt företråde framom kärlek, rätt och rättvisa.

En förnuftig djurvård skall slutligen ur hälsovårdssynpunkt bliva till ovärderligt gagn, den skall bidraga till hämmandet av de många farsoter, vilka i form av tuberkulos, mjältbrand, vattuskräck o. s. v. hota att mer och mer härjande ingripa såväl inom djurvärlden som bland mänskligheten.

Men huru mången är det väl som bejärtar detta? Huru mången vill väl till exempel medgiva, att, lika visst som renlighet, ljus och frisk luft samt en för-

nuftig vård av människokroppen bidraga till att göra denna mer motståndskraftig för skadliga inflytelser, skola dessa samma tillämpade på djuren lämna jämväl dessa ett säkert skydd mot de faror, som i hälsoavseende lura från olika håll på alla varelser i skapelsen. Huru mången djurägare och djurvårdare lägger väl detta på sinnet i sitt dagliga umgänge med de djur, av vilka de dock draga nytta? I skumma, dragiga, osunda bostäder få djuren under tider, då tillfälle till vistelse i det fria ej erbjudes, framläpa sin sorgliga tillvaro, allt medan deras ägare dock pocka på, att de skola lämna full gottgörelse. Jag talar nu ej om de mönsterstall och -ladugårdar, vilka uppförts på de förmögnas egendomar, ty de lämna i sundhetsavseende intet övrigt att önska. Nej, det är de mindre jordbrukarnas, småbrukarnas, torparnas djurstallar härmed avses. Och dock kunde med god vilja och en ringa kostnad så mycket åstadkommas för missförhållandenas avlägsnande; åtminstone borde ägarna till dessa kunna förmås att under tider, då djuren måste dväljas inomhus, någon stund på dagen sätta dem i tillfälle att inandas den rena yttre luften och vänja sina ögon vid ljuset, så att de ej, då höst och vinter äro förbi och frihetstiden stundar, halvblinda löpa med huvudet mot väggen.

Dagsklart är, att en djurvård av denna art måste komma mycket ont åstad. Och fogar man härtill det kända sakförhållandet att till exempel lungsot hos djur särskilt genom mjölk kan överföras på människan, men smittan lätt kan motverkas genom en omsorgsfull vård och ett tidsenligt övervakande av ladugårdsbesättningarna, tvingas man att förvåna sig över, att så litet dock ensamt i detta avseende göres vid handhavandet av djurvården.

Och hur är det med djurslakt, trots att en kejsarlig förordning av 1902 stadgar, att slakt av husdjur icke må äga rum annorlunda än efter djurets bedövning? Iakttagas densamma landet runt? Jag vågar betvivla detta. Men det är ju så, att där ingen åklagare är, där finnes ej heller någon domare.

Och djurtransporten? Med hugg och slag drivas djuren fram längs vägar och stigar för att sedan trängas in i järnvägsvagnar eller ned å fartygsdäck, där de oftast bli lämnade åt sig själva utan mat och dryck, utsatta för alla

de obehag ett sådant transportsätt medför. Och föga betänker man därvid att köttet av ett sålunda plågat, uttröttat djur blir mindre begärligt för köparen och långt mindre tjänligt till föda än köttet av djur, som även på sin färd till slaktbänken egnats huld och vård.

Jag har tidigare i förbigående givit en antydning om den missriktade behandling hästen får röna särskilt vid stocksläpning. Men en liknande behandling kommer jämväl till synes på otaliga andra håll, främst där hästägaren besitter varken förståelse för djuret eller förmåga att inse, att han tömmer ut sitt djurs krafter till sin egen skada. Och sedan han ej längre kan draga nytta av detsamma, byter eller säljer han det bort till en person, vilken hjärtlösare än han tager ut dess sista svaga krafter. —

Mycket vore ännu att tillägga, men utrymmet förbjuder oss det. Sålunda är avpassandet av lassets storlek efter dragarens krafter och vägalagets beskaffenhet en fråga, som väntar på sin lösning. Anskaffandet av för vårt klimat fullt tjänliga betsel och förfärdigandet av lämpliga skor är en annan. Bristfälligheterna i körkonsten tarva även snar rättelse. Kastreringsfrågan slutligen bör åter och åter bringas under diskussion, tills lag stadgar, att operationen får utföras blott av legitimerad veterinär. —

Av det ovanstående torde framgå, att vi fordra, att djuret bör lämnas en behandling, som ådagalägger, att det ej ensamt utgör ett föremål för rättigheter, utan tvärtom är ett väsende ägande rättigheter, rätten att av människan fordra ej allenast en skonsam behandling, utan jämväl understöd, vård och förädling. Nå vi därhän, ja då tarvas ej längre några moralpredikningar och strafflagsbud — men vägen till målet är, tyckes det, ännu lång och besvärlig. Heder därför åt envar, som röjer undan hindren, låt så vara bit för bit.